

EL PROFESSOR I LA INTEL·LIGÈNCIA EMOCIONAL EN EL TREBALL D'EQUIP ENTRE PROFESSIONALS EN EL CENTRE EDUCATIU. LA FORMACIÓ DE FORMADORS.

Pilar Balagué i Bertran. pbalague@gmail.com

Rosa Maria Vela i Abella. rosavela@ya.com.

Abstrac.

Les autores de la comunicació des de la intervenció formativa en equip, basada en la pràctica educativa, assenyalen la importància de formar en educació emocional al professorat dels centres educatius (tant a nivell inicial com permanent) i parlen de com dur a terme de forma eficient aquesta formació.

Entenen que cal prendre com a eix les actituds dels docents com dinamitzadores de canvis per a la millora en els centres educatius. En destaquen dos nivells: com a vivència prèvia per a l'acció educativa a l'aula (especialment en l'atenció la diversitat i la personalització, incloses les altes capacitats i, en la resolució de conflictes); i per conèixer la implicació de la regulació emocional en l'organització del propi centre, en les interaccions que s'hi produeixen i en la millora del clima de relació.

Presenten experiències educatives de formació per a la dinamització del professorat. La formació del professional eficient, compromès en la millora de la pràctica educativa, comporta una formació en saber- se comunicar i gestionar de forma intel·ligent les emocions i el talent dins la pròpia organització.

Idees clau:

Per a la millora de la intervenció educativa en els centre entenen que cal revisar la formació que els docents reben i incidir en l'educació emocional (a partir de models basats en les intel·ligències múltiples i els valors), tant a nivell de formació inicial, com permanent i, alhora iniciar una tasca de reflexió conjunta entre els professionals per a analitzar el que es fa i com es fa, seguint els paràmetres del paradigma de la investigació acció crítica i del què s'entén per pràctica reflexiva.

EL PROFESSOR I LA INTEL·LIGÈNCIA EMOCIONAL EN EL TREBALL D'EQUIP ENTRE PROFESSIONALS EN EL CENTRE EDUCATIU. LA FORMACIÓ DE FORMADORS.

Pilar Balagué i Rosa M. Vela.

Els professionals del centre han de disposar d'habilitats comunicatives i d' habilitats socials per poder desenvolupar tasques conjuntes, els nous reptes educatius comporten un compromís en primer lloc a nivell personal, però alhora també de treball en conjunt,

en què cada professional aporta el que sap per la construcció d'un saber comú, per permetre des de diferents angles, analitzar la situació educativa i procedir a fer-ne els ajustaments necessaris per a poder treballar de forma eficient.

Els reptes educatius actuals han de superar visions reduccionistes, en què cada docent de forma aïllada és eficient en la seva aula; cal una metodologia de treball en equip del professionals on el disseny d'intervenció ha de ser obert i flexible, en què la comunicació i les habilitats per la convivència han de ser considerats essencials. Els professionals són els qui han de gestionar l'organització, aquets a més d'experts de matèria i en didàctica per l'atenció a tota la diversitat, han de ser experts en dinàmica relacional i comunicació, perquè la mateixa institució adquireixi un caràcter de funcionament basat en accions compartides i eficaces. Cal que els professionals de l'educació siguin bons comunicadors, i que sàpiguen gestionar les emocions, perquè es generi un clima de relació positiu en l'entitat, que permeti poder treballar conjuntament de forma satisfactòria.

En aquest punt sorgeix la qüestió: *Com és que aquesta dimensió humanística no es treballa com essencial en la formació dels docents, o es requereix com a necessària per a exercir la docència?* La comunicació incideix en ser conscients d'aquesta necessitat i en mostrar que es possible intervenir-hi.

L'estratègia es la reflexió conjunta, que realment és efectiva quan els professionals es comuniquen; es produeix perquè hi ha confiança i una bona interacció entre els membres del col·lectiu. És en aquest moment en què comparteixen diàleg i unes actituds mentals que els permeten gestionar els sentiments i les emocions, que generen situacions assertives, quan realment es produeix la innovació o el treball eficient.

I ahora una altra és la formació en el desenvolupament de les intel·ligències personals (des de la perspectiva de les intel·ligències múltiples). Formació que ajudarà a la convivència i la cohesió de l'equip, i també facilitarà que puguin exercir de models davant de l'alumnat i validin els que se'ls proposa com aprenentatges. Dins del perfil del docent el dominar l'àmbit de la Comunicació i de les Relacions, hauria de ser un dels eixos de la formació pedagògica sistèmica que hauria de tenir tot educador, donat que aquesta dimensió es educable.

I a partir de la vivència es creï la idea de **Comunitat** que educa i ahora aprèn.

Cal aconseguir que els docents es formin en vivències d'educació emocional, per arribar a ser excel·lents comunicadors i gestors emocionals. Promovent aquestes actuacions a través dels cursos de formació de formadors: Tant a partir de cursos específics sobre educació emocional, com de forma transversal incidint en els models que es transmeten en la formació del cursos.

Es proposa que: en el disseny de cursos de formació de formadors i per professionals de l'educació, es reservi un espai per incidir en l'educació emocional, com una estratègia de formació necessària per a tots els docents. I mostrar que és possible dur a terme un canvi actitudinal si els professionals es formen en aquesta dimensió.

Les institucions eficients mostren com un indicador positiu el que gaudeixen d'un bon clima de treball entre els membres que la conformen. Les estructures de les empreses creatives emergents del segle XXI, consideren que la comunicació, les relacions interpersonals i intrapersonals (que faciliten el treball en equip i la creativitat, la possibilitat de la innovació i la comunicació en la seva dimensió més amplia) són eixos en què fonamenten el seu potencial; promouen un nou disseny d'espais, de temps de treball i essencialment de clima laboral i d'avaluació, basada en l'autocontrol i la rendició de comptes.

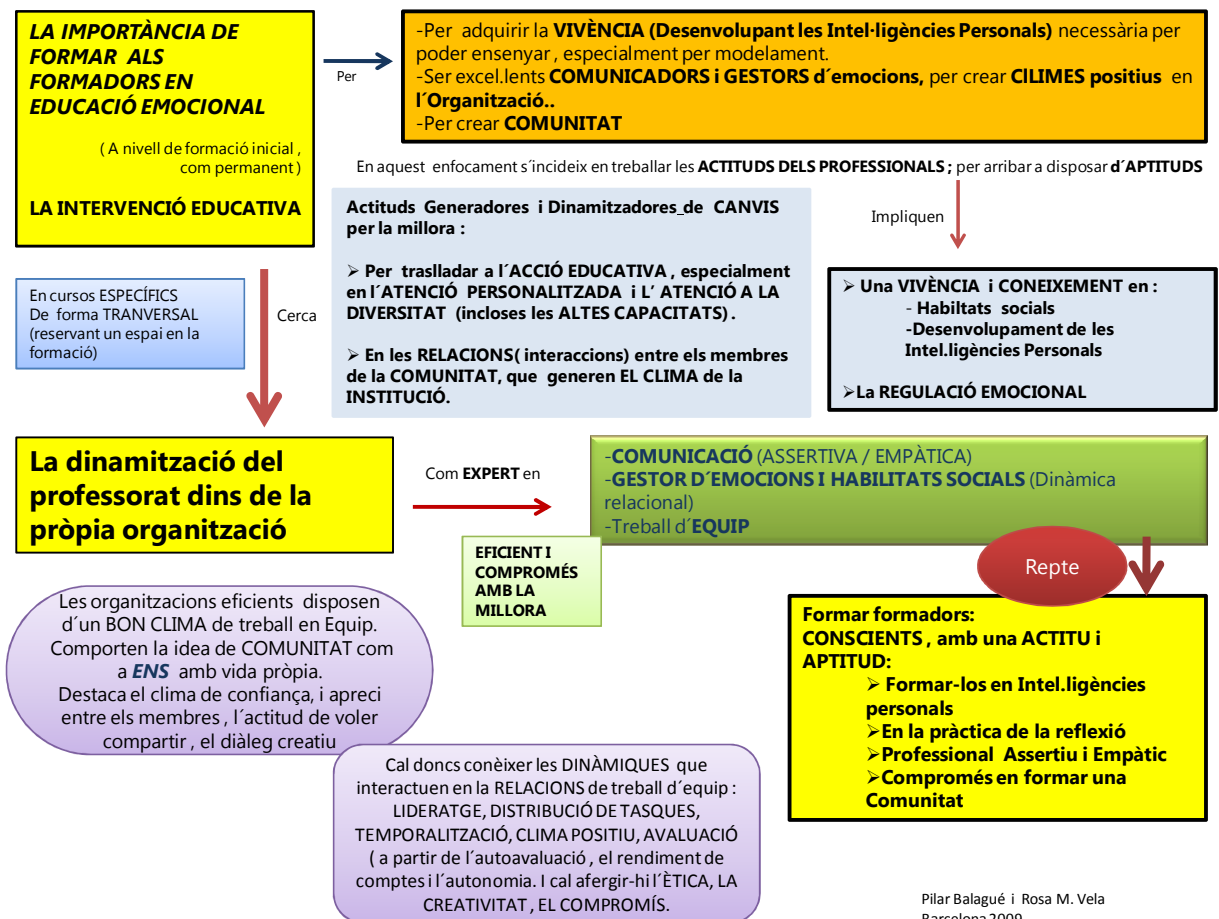
Els centres educatius són també institucions en què el lideratge, les habilitats de relació, la comunicació, l'ètica de treball i la creativitat, basada en la comunicació entre les persones és imprescindible per l'objectiu comú de donar una resposta qualitativa a la doble dimensió de la finalitat de l'educació: *el desenvolupament de l'individu i la seva integració positiva a la societat*, per això cal que els professionals dels centres educatius siguin i es sentin capaços i compromesos en disposar d'aquestes competències.

Conèixer les dinàmiques que interactuen en les relacions del treball en equip són essencials per a una bona gestió de les situacions de conflictes que es poden generar i que poden arribar a paraitzar tot un procés de treball. Ens podem trobar situacions en un centre, en què en el disseny teòric sigui molt elaborat i a priori molt eficient, però on una situació de conflicte emocional pot significar una resistència que pot inutilitzar tot el disseny.

Els centres educatius per a poder realitzar intervencions educatives de qualitat requereixen que hi hagi un bon funcionament a nivell d'organització, és a dir, que els seus membres actuïn com a organització, no cada ú amb un objectius singulars, que es desenvolupin quasi de forma independent de la resta de companys, que sols comparteixen edifici i claustre, **cal crear la idea de comunitat**, com a **ens** és capaç de treballar de forma cooperativa, i actuar amb un treball coordinat i d'equip com a organització, amb un lideratge i un compromís de una part dels seus membres.

La innovació educativa es produeix a partir d'estratègies de comunicació i diàleg, en l'intercanvi assertiu d'idees i en l'adquisició de compromisos amb la tasca, calen habilitats per a treballar en equip que es poden adquirir formant-se en la dimensió humanista. Per tal de què es puguin produir interaccions cal una bona comunicació i gestió emocional per part dels membres, i una línia de treball que es defineixi per una meta comú. El que és evident és que cal que es creï un clima de confiança i d'apreci, a més d'una actitud de voler compartir.

El docent es precis que **afronti una actitud que es pot convertir en aptitud** i sigui coneixedor de què és un àmbit educable, ha de **ser conscient** de la necessitat de formar-se en aquest àmbit com element essencial per al treball de les organitzacions. No es pot pretendre educar als alumnes en educació emocional, en competència comunicativa i relacional, per tal de què desenvolupin les intel·ligències personals, sinó s'ha fet prèviament una formació dels formadors. **Els docents han de disposar de la vivència.**

Els Equips de Formadors de Formadors tenen un repte important: incidir en formar als educadors en intel·ligències personals, en educació emocional, i en pràctiques de reflexió; tant a nivell de la formació inicial, com de la formació permanent. Per assolir els objectius de formació es destaca els següents passos:

1.- Conscienciar de la necessitat de l'educació emocional com una de las bases transversals de la formació. Les necessitats detectades en un centre educatiu del col·lectiu de professionals que han de desenvolupar una tasca en comú (que genera la necessitat d'entesa i coordinació en les actuacions, que implica alhora habilitats de comunicació i socials, a més d'una ètica professional) requereix un treball específic per

a desenvolupar les intel·ligències intrapersonals i interpersonal dels educadors, com competències del perfil professional.

Definint el perfil del professional: Coneixedor de la matèria, i de didàctica, i alhora sap treure profit del seu talent d'educador, sentir-se capaç de fer la tasca i sap relacionar-se positivament, per poder treballar amb altres professionals.

Per a afavorir professionals competents cal incidir de forma sistemàtica, intencional i organitzada en el desenvolupament de les intel·ligències personals en els docents. Conjugant la idea de lideratge, amb la de l'educador que orienta, i acompanya a l'alumne en el seu singular procés d'aprenentatges. De la mateixa manera que la necessitat de créixer en relació amb els altres, justifica l'aprenentatge en comunicació és el que fa que es minimitzin les situacions de conflicte. Capacitació que en síntesis incideix en: La capacitat de lideratge; l'aptitud per establir relacions i mantenir amistats, la capacitat de solucionar conflictes i l'habilitat per l'anàlisi social. La capacitat de discernir.

2.- Impulsar una visió innovadora de la formació en que es treballi les actituds davant la intervenció educativa i la participació en l'organització. Les organitzacions adquireixen una entitat pròpia independent dels individus que la conformen, amb unes dinàmiques que poden ser generadores de climes participatius i eficients. Per a poder gaudir d'un clima obert a la innovació i compromès en què es pugui treballar en equip es requereix un perfil en els membres que componen l'equip, que ha d'incloure habilitat socials i comunicatives, i un compromís personal, els protagonistes han de saber i voler desenvolupar les seves intel·ligències personals, han de ser-ne competents.

Massa formació actualment, es duu a terme de forma compartimentada, com a "eina de l'especialització", entenem què, a més d'aquesta vessant cal un treball de forma transversal i específica de les ACTITUDS, de les maneres de fer, com comunicar-se, saber què valorar, discernir indicadors, observar prèviament i analitzar abans d'actuar, aproximar-se al coneixement des d'una dimensió més global i establir un notable nivell assertiu en la relació amb els qui han de compartir tasca.

3.- S'ha de formar per crear comunitat. Per què hi hagi una veritable comunicació cal que aquesta sigui bidireccional, i implica respecte pel que l'altra diu, actitud d'escolta, d'empatia i finalment el gran repte assolir l'assertivitat.

Les emocions a la societat, adquireixen un paper primordial, també es així als centres educatius, el clima de centre és essencial per poder treballar bé. S'ha de facilitar que tots els agents educatius disposin de formació per facilitar la convivència. En la pràctica educativa els equips directius han de crear un clima on les relacions personals siguin possibles, establint espais i moments per la relació i facilitant també accions de

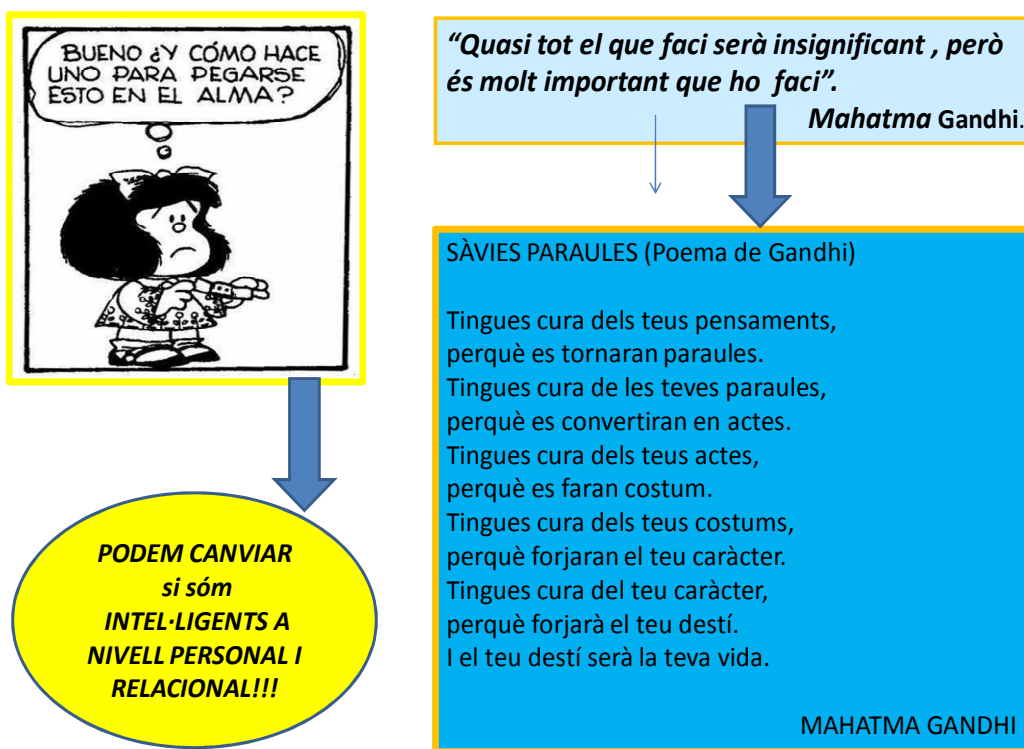
formació educativa conjunta en educació emocional entre els diferents membres del col·lectiu. Es requereix la **complicitat per part de la resta de professionals.**

4.- Generar una nova visió de la Formació dels docents, centrada en reflexionar primer individualment i en equip sobre el que es pot millorar; observar i analitzar el que s'està realitzant; definir les actituds que es volen implementar ; vivenciar i atrevir-se; valorar el que es faci.

Com exemple de què es possible es presenten actuacions fetes en cursos de formació i assessoraments a centre en que es destaca coma eixos de la intervenció:

- 1.- Una seqüenciació clara del disseny i una temporalització.
- 2.- Una metodologia centrada en la pràctica reflexiva i treball en seminari de professionals, en el que el modelament en educació emocional i en presentar coneixements sobre les intel·ligències múltiples i d'educació emocional ha estat significatiu. Importància de formar en educació emocional. als formadors. Formar experts en comunicació assertiva i empàtica en gestors d'emocions.
- 3.- Aportació de les valoracions dels professionals assistents a la formació. I les conclusions del què els ha aportat. Ressalten la importància d'una formació que consideri la dimensió humana com element essencial per a la intervenció educativa. Crear Comunitats educatives

Conclusió:

L'Educació emocional és una vivència i abans de poder treballar amb els alumnes es requereix que el professional n'estigui convençut i compromès. Crear equips de treball de reflexió, dinamitzats per un professional especialista en un procés inicial, amb un assessorament d'acompanyament per finalitzar vers un procés autònom és un element altament eficient per a desenvolupar processos creatius i de compromís col·lectiu per a la millora de la qualitat educativa. Per tant, cal tenir cura en la formació dels professionals d'incidir en la dimensió de les intel·ligències personals com un element clau.

Incidir en educació emocional en la Formació de Formadors genera millores molt significatives en el professional i alhora repercuteix positivament en la mateixa Organització

Entre tots ho farem, si el marc facilita l'entesa d'una construcció comuna. El repte és atrevir-nos a incidir en la formació. Integrant-hi la dimensió més humana la que possibilita la comunicació i la convivència en harmonia.

Bibliografia.

- Aparici,R. (2003). Comunicación Educativa en la sociedad de la Información. UNED. Madrid.
- Bisquerra,R. (2000). La Educación Emocional y el bienestar. Ed. Copraxis. Barcelona.
- Cardus, S. (2000). El desconcert de l'educació. Ed. La Campana. Barcelona.
- Carpena,A (2001). Educaió socioemocional primària. Ed. Eumo. Vic
- Carr, Wilfred y Kemmis, Steve (1988). *Teoría crítica de la enseñanza: La investigación-acción en la formación del profesorado*. Barcelona: Martínez Roca.
- Castelló,A., Martínez.M. (1999) Alumnat excepcionalment dotat intel·lectualment. Departament d'Ensenyament. Barcelona.
- De Bono,E. (1988). Seis sombreros para pensar. Ed. Granica. Barcelona.
- De Bono,E. (1992). El pensamiento creativo. Ed. Paidós . Barcelona.
- Delors,J (1996) La educación encierra un tesoro. Ed.Santillana. UNESCO. Madrid.
- Elliott, John (1989). *La Investigación-acción en educación*. Madrid: Morata.
- Gallifa, J. (1990). Models cognitius de l'aprenentatge. Ed. Raïma. Barcelona.
- Goleman, D. (1996). La intel·ligència emocional. Ed.Kairós. Barcelona.
- GROU (1998) La inteligencia Emocional. Ed. Pràxis. Barcelona.
- Segura,M. (2000). Programa de Competència Emocional y Social. Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.
- Sternberg,R. (1998). Inteligencia exitosa. Ed. Paidós. Barcelona.
- Tapia, J.A. (1994). Motivación y aprendizaje en el aula. Ed. Santillana. Madrid.
- Terricabras,J.M^a. (2002) I a tu, què t'importa?. Els valors. Ed. La Campana. Barcelona.
- Torrance,E.P. (1969) Orientación del talento creativo. Ed. Troquel. Buenos Aires.

